

PEDAGOGIK MAHORAT

1
2021

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA.....	7
Шахло ДАВРОНОВА. Олий таълим сифатини таъминлашда электрон ресурслардан фойдаланишнинг методик модели	7
Гулбахар Абылова. Применение педагогического колеса каррингтона в педагогической деятельности	14
Шахло НУРУЛЛАЕВА. Педагогик маҳорат ва компетентлик: мазмуни, шакллантириш методикаси, ривожлантириш йўллари	19
Жеткербай ОТЕПБЕРГЕНОВ. Талабаларнинг мураккаб ўқув материалларини ўзлаштиришда чизматасвирий моделлардан фойдаланиш маҳорати	23
Мурод ЭГАМНАЗАРОВ. Коммуникатив қобилият-ўқитувчи педагогик маҳоратининг таркибий қисми сифатида	27
Алишер ИБРАГИМОВ. Ўқувчиларда соғлом турмуш тарзини шакллантиришнинг методик асослари	30
Мухайя ДЖУМАНИЯЗОВА. Талаба ёшларнинг диний дунёқараши ва мулоқотдаги йўналганлиги ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг психологик хусусиятлари	34
Ойбек ОРТИҚОВ. Бо‘лажак о‘қитувчиларда мафкурaviy immunitetni rivojlantirish jarayonlarini takomillashtirishda umuminsoniy tarbiyaning o‘rni	38
Shaxlo XALILOVA. Jahon pedagogikasida zamonaviy pedagogik muloqot va milliy pedagogik muloqot uslublariga transformatsiyasi	43
Dildora TOSHEVA. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ekologik tarbiyalashda xalq og‘zaki ijodining o‘rni va pedagogik ahamiyati	49
Наргиз ДЖУМАЕВА. Шахсни миллий кадриятлар асосида тарбиялаш масалалари	54
Jahongir SHODIEV. Socio-political life and the development of science in the period of Umar Khayam	57
Muattar ABDULLAXO‘JAYEVA. Malaka oshirish tizimida maktab o‘qituvchilarining axborot kommunikatsiya texnologiyalari bo‘yicha kompetentligini rivojlantirish	61
Гулноз ТОШОВА. Баркамол шахсни тарбиялашда дидактик лойиҳанинг ўрни	64
Бахтиёр АДIZOV, Анвар НУСРАТОВ. Абдуллахон II даврида Бухоро хонлигида ижтимоий-маданий ҳаёт ва педагогик фикр ривожини	67
Madamin ASLONOV. “Vuxoro maorif uyi”ning ma’naviy-madaniyatini rivojlanishidagi o‘rni	71
Розанна АБДУЛЛАЕВА. Принципы обучения русской медицинской терминологии посредством сетевых технологий	74
Ширинбой ОЛИМОВ. Алишер Навоийнинг педагогик мероси ва уни ўрганиш йўналишлари	80
Зайниддин БОЗОРОВ. Фуқаролик маданиятини ривожлантиришда таълим интеграциясининг аҳамияти	84
Бахшулло УМАРОВ. Ижтимоий фанларни ўқитиш жараёнида талабаларда ватан тараққиёти ғоясини шакллантириш	91
Малика УМЕДЖАНОВА. Талабаларни миллий кадриятлар асосида оилавий ҳаётга тайёрлаш педагогик муаммо сифатида	95
Шокир ДОНИЁРОВ. Ўқувчилар жамоаси билан ишлашда бошқарув услубларидан фойдаланиш имкониятлари	99
Жаҳонгир РАМАЗОНОВ. Ўзини-ўзи идора қилиш ижтимоий-психологик феномен сифатида	103
МАКТАВГАЧА ВА БОШЛАНГ‘ИЧ ТА‘ЛИМ.....	107
Алижон ҲАМРОЕВ. Бошланғич синф она тили таълимида ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини лойиҳалаштириш методик муаммо сифатида	107
Maftuna NAMROYEVA, Mohinur QUVONDIQOVA. Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion yondashuv	114
Юлдуз ПЎЛОТОВА. Компетенциявий ёндашув асосида ўқиш дарсларини ташкил этиш методикаси	117
Шахноза НИГМАТУЛЛАЕВА, Болта ХОДЖАЕВ. Воспитание навыков и привычек гражданской культуры у детей дошкольного возраста	129
О‘г‘илjon OLLOQOVA. Ona tili ta‘limida intensiv ta‘lim texnologiyalarini qo‘llashning nazariy metodologik asoslari	134
FILOLOGIYA VA TILLARNI O‘RGANISH	138
Нигина ҲОЖИЕВА. Анор лексемасига доир баъзи мулоҳазалар	138
Озода ЯДГАРОВА. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларини тайёрлаш жараёнида педагогик ва психологик билимлар интеграциясининг аҳамияти	141

Ширинбой ОЛИМОВБухоро давлат университети
педагогика кафедраси муdiri,
педагогика фанлари доктори, профессор**АЛИШЕР НАВОЙНИНГ ПЕДАГОГИК МЕРОСИ ВА УНИ ЎРГАНИШ
ЙЎНАЛИШЛАРИ**

(Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигига бағишланади)

Ушбу мақолада ўзбек халқининг мутафаккири, ўзбек тилининг асосчиси, шеърят мулкининг султони Алишер Навоийнинг педагогик мероси ҳақида фикр юритилиб, унинг маънавий-ахлоқий, инсонпарварлик гояларини ёш авлод онгига сингдириши масалалари ёритиб берилган.

Калит сўзлар: Марказий Осиё мутафаккирлари, мутафаккир, миллий педагогика, тарбия, маънавият, ахлоқ, педагогик мерос, маърифатпарварлар, комиллик, умумбашиарий қадриятлар.

В данной статье освещаются взгляды на педагогическое наследие Алишера Навои, мыслителя узбекского народа, основоположника узбекского языка, чье достояние поэзии освещается вопросами интеграции его духовно - нравственных, гуманитарных идей в сознании подрастающего поколения.

Ключевые слова: мыслители Центральной Азии, мыслители, национальная педагогика, образование, духовность, нравственность, педагогическое наследие, просветители, совершенство, общечеловеческие ценности.

In this article, the views on the pedagogical heritage of Alisher Navoi, The thinker of the Uzbek people, the founder of the Uzbek language, the Sultan of the property of poetry, are highlighted and the issues of integration of his spiritual and moral, humanitarian ideas into the minds of the young generation.

Key words: thinkers of Central Asia, thinkers, national pedagogy, education, spirituality, morality, pedagogical heritage, enlighteners, perfection, universal values.

Кириш. Ҳозирги ўзбек халқининг маънавий-ахлоқий тарбиясининг шаклланиши узоқ ўтмишга бориб тарқалади. Икки буюк дарё Амударё ва Сирдарё оралиғида жойлашган бу эл ва Ватан туркий тилли халқ сифатида Турон ва Туронзаминга ворис ҳисобланиб, ўз келажаги ҳисобланган ёшларнинг таълим-тарбиясига, маънавий-ахлоқий дунёқарашига алоҳида эътибор қаратиб, жаҳонга тенгсиз ақл-заковат соҳибларини тақдим эта олган. Ўзбек халқининг келиб чиқиши ва давлатчилигининг шаклланишини ҳамда тарбияшунослигининг пайдо бўлиши ва ривожланишини тарихчи олимларимиз тадқиқ қилганлар, унинг маданияти, маънавияти, дини, урф-одатлари, қадриятлари, тили, маънавий-ахлоқий тарбияси, турмуш тарзи, санъати туркий халқлар билан муштараклигини эътироф этадилар ва бу халқ ўзини мустақил миллат - ўзбек халқи деб билади ва таъкидлайдилар.

Миллий педагогикамизда маънавий-ахлоқий тарбиянинг муҳим тарихий илдинини **Марказий Осиё мутафаккирларининг маънавий-ахлоқий тарбия масалаларига оид таълимоти** ташкил этади. Марказий Осиё жаннатмакон ўлка, шажараси бой макон бўлиши билан бирга, дунёга минглаб жаҳоншумул зотларни етказиб берган, илм-фан, маданият, маънавияти бой, умумбашиарий тараққиётга ҳисса қўша олган марказлардан бири ҳисобланади. Марказий Осиё, жумладан, Ўзбекистоннинг жаҳонга донғи кетган, башарият илм-фани ривожига ҳисса қўшган алломалари, меъмор-муҳандислари, санъаткорлари, шоир ва олимлари бўлганки, улар жаҳон маънавияти, маърифатига улкан ҳисса қўшган. Уларнинг маънавий-ахлоқий, маърифий таълимотини ўрганиш, ундан ёшлар таълим-тарбияси учун фойдаланиш катта илмий-педагогик аҳамият касб этади.

Асосий қисм. Марказий Осиёнинг буюк алломалари ва маърифатпарварлари Хоразмий, Абу Наср Форобий, Аҳмад Фарғоний, Абу Райҳон Беруний, Абу Али Ибн Сино, Юсуф Хос Ҳожиб, Алишер Навоий, Воиз Кошифий ва бошқа Марказий Осиё мутафаккирлари халқимизнинг маданиятини ривожлантиришга, маънавиятини бойитишга улкан ҳисса қўшганлар. Улар яратган асарларда инсоннинг орифлик, фозиллик, комиллик даражаси ва уни тарбиялашнинг мақсад ва вазибалари аниқ ифодалаб берилган. Алломаларимизнинг фикрича инсон: биринчидан, илмдан орттирилган хислат, иккинчидан, ички ва ташқи кўринишдан топилган ҳақиқат, учинчидан, ақл туфайли ҳосил қилинган хулқ-атвор, тўртинчидан, молу-мулкдан ҳам зиёда бўлган саломатлик каби фазилатларга эга бўлсагина фозиллик, комиллик поғонасига қадам қўяди. Бундай фазилатлар фақатгина маънавий-ахлоқий шаклланган кишидагина бўлиши мумкин. Зеро, маънавий-ахлоқий тарбия замирида ақл-фаросат, илму одоб, хушфезллик, поклик, ҳалоллик, виждонлилик, меҳнатга муҳаббат, Ватанга садоқат каби инсоний фазилатлар ётади.

Марказий Осиё мутафаккирлари ўз асарларида ифодалаган маънавий-ахлоқий ғоялар халқни орифлик, фозиллик, комиллик даражасига кўтаришга йўллаган. Айниқса, **Алишер Навоий** (1441-1501) ижодида комил инсон тарбияси асосий ўринда туради. Биринчи Президентимиз И.А.Каримов таъкидлаганидек, - “Агар бу улуг зотни авлиё десак, у авлиёларнинг авлиёси, мутафаккир десак, мутафаккирларнинг мутафаккири, шоир десак шоирларнинг султониدير”.

Ўзбек халқининг мутафаккири, шоири Алишер Навоий ўзининг ҳаёти ва ижодида инсон ҳаётининг негизи бўлган маънавий-ахлоқий тарбияга катта аҳамият беради. Ёш авлодга таълим-тарбия бериш учун вақтини ҳам, кучини ҳам аямасликка даъват этади. Мутафаккир шу билан бирга инсон ҳуқуқларини, унинг ор-номуси ва қадр-қимматини ҳимоя қилади. Навоий дунёда инсон камолотидан улкан нарса йўқ, чунки унга табиат ва жамият сир-асрорларини ва юксак чўққиларини билиш қобилияти, ақл-заковат, куч ҳада этган деб таъкидлайди. Шу билан бирга, Алишер Навоий инсон тафаккури, билимдонлиги, ақл-заковатини юксак кадрлаб ёзади: “Билим ва донишмандлик инсоннинг беағидир”. Шунинг учун ҳам халқнинг осойишта ва бунёдкор ҳаётини бузувчи ёвузликка, халқнинг хўрланишига ва ижтимоий офатларга олиб келувчи воқеа-ҳодисаларга қарши чиқади. Халққа зўравонлик қилишни у энг улкан ёвузлик деб қоралайди. Шу сабабли шоир ўша даврдаги қон-қардошлар ўртасидаги урушлар ва ижтимоий фалокатларга қарши бош кўтариб, ёвузликнинг бутун мудҳиш оқибатларини жонли мисолларда кўрсатиб беради.

Инсон маънавий камолотининг фазилатларидан ҳисобланган адолат тушунчаси ва адолат туйғуси Навоий донишмандлигининг асосини ташкил этади. Навоий маънавий-ахлоқий қарашларининг бош мезони ҳам худди шу адолат бўлган. Барчага баробар манфаатли адолат устувор бўлганида мамлакат ва унинг фуқаролари фаровонликка эришиши мумкинлиги Навоийнинг орзуси эди.

Мамлакатнинг осойишталиги, ободончилиги, халқнинг низоларсиз тинч – тотув яшаши, турмушнинг фаровон бўлиши давлатни ақл билан идора қиладиган доно йўлбошчига, сахий ва олийжаноб, камтарин ва адолатли шоҳга боғлиқ, дейди Алишер Навоий. Шунинг учун ҳам Навоий адолатнинг буюк қудратини кўрсатиб, давлат бошқарувчиларини бундан ибрат олишга чакиради:

Қолур куфр аро қолса обод мулк,

Бўлур зулм агар бўлса барбод мулк.

Буюк тарихчи олим Алишер Навоийнинг замондоши Хондамир “Мақоримул ахлоқ” асарида: “Адолат ва инсоф эшикларини инсоният юзига очиб қўйди”, деб – хазрат Навоийга юқори баҳо беради.

Шу боис Алишер Навоий адолат ва инсонпарварликнинг энг юқори намунасиدير. Зеро, инсоннинг ахлоқий қиёфаси жамият манфаатларига, Ватан бахт-саодати учун кураши, унга муносабати, болалик йилларида буюк алломаларнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида эгаллаган маълумотларига ҳам боғлиқдир.

Ахлоқ ғояси ёш авлод маънавияти ва етуклигининг асоси ҳисобланади. Ҳар бир киши ҳаётга ўзининг инсоний бурчи нуқтаи назаридан қараши болалик йилларидан шаклланиши лозим. Шунинг учун Навоий саховат ва ҳимматни юксак фазилатлар деб ҳисоблайди. Унинг фикрича, яхшилик сари ва муҳтож кишига фойдали бўлишга интилиш ҳар бир ахлоқли кишига хосдир. Навоий ана шу фазилатга эга бўлмаган инсонни дурсиз чиганокқа, кўклам фасли ёмғир келтирмайдиган булутга ўхшатади.

Алишер Навоийнинг “Ҳайратул аброр”, “Маҳбуб-ул қулуб” ва бошқа асарларида етук шахснинг маънавий-ахлоқий тарбиясидаги яхшилик, саховат, софлик, ҳаё, мурувват, андиша, адаб, камтарлик, қаноат, ростгўйлик, инсоф, адолат, бағрикенглик сингари фазилатлари таърифланиб, руҳий камолот йўллари таҳлил этилган. Навоийнинг ахлоқий орзулари Шарқда инсон қадрини ғоят юқори даражага кўтариш эди.

Муҳокамалар ва натижалар. Алишер Навоийнинг маънавий-ахлоқий қарашлари тизимида хунар ўрганиш муҳим ўрин тутади. Шунга асосан у “Оламдан хурсанд ўтай десанг, илму хунар ўрган. Дунёдан камолотга етмай ўтиш, ҳаммомга кириб, ювинмай чиқишнинг худди ўзи” деб таъкидлайди. Навоий “Фарҳод ва Ширин” достонида ўз хунари билан азоб чекиб тоғдан ариқ ўтказётган меҳнаткашларга ёрдамга келган Фарҳод номидан ёзади:

Хунарни асрабон неткумдир охир?

Олиб туфроққа му кетгумдир охир!”

Хунарли бўлиш халқпарвар, билимли олийжаноб фазилатларга эга бўлишга замин тайёрлайди. Бунинг учун тарбия етакчи роль ўйнамоғи лозим. Шу билан бирга хунар тарбия таъсирида қобилиятни, иқтидорни ривожлантиради ва болаларни ёмон хулқлардан сақлайди. Шунингдек, Навоий маънавий-ахлоқий тарбия ёрдамида болаларга илм-маърифат бериб, уларни одобга

ўргатишни муҳим вазифа қилиб қўяди. Бола шахси камолотида тарбиянинг буюк аҳамияти алоҳида таъкидланади.

Навоий “Фарҳод ва Ширин” достонида маънавий-ахлоқий тарбиянинг биродарлик, дўстлик, буюклик, халқпарварлик каби хусусиятларини алоҳида қайд қилиб ўтади. Бу фазилатларни у достонда хитойлик Фарҳод, Шопур ва арман қизи Ширин мисолида тасвирлайди.

Фарҳод ва Ширин ўртасидаги абадий дўстликнинг асоси маънавий-ахлоқий тарбия мезонлари вафо, садоқат, жасорат ва мардлик орқали тўлдирилади.

Алишер Навоий “Фарҳод ва Ширин” достонида илм орқали Фарҳоднинг ақл-идрокли, билимдон, хунарманд, камтар, инсонпарвар, иродали ва эътиқодли инсон бўлганлигини кўрсатади. Бу достонни ўқиган ўқувчи инсоннинг етуқлигини кўрсатувчи сифатлардан бири илм эгаллаш эканига ишонч ҳосил қилади.

Жаҳонда қолмади, ул етмаган илм,

Билиб таҳқиқини касб этмаган илм.

Бу сатрларда шоир Фарҳоддаги инсоний сифатларни тараннум этиб, унинг фақат илм эгаллабгина қолмай, балки маънавий-ахлоқий баркамолликнинг ўлмас қадриятларини ҳам муттасил эгаллаганлигини кўрсатади. Дарҳақиқат, Фарҳод маънавий камолотга етган инсон сифатида достонда тасвирланади. У ўз меҳнати, хунари, билими, инсонпарварлиги туфайли ҳар қандай шароитда бошқаларга ёрдам қўлини чўза олади. Ҳақиқатан ҳам “Фарҳод ва Ширин” достонидаги Фарҳод образида инсонпарварлик, меҳнатга муҳаббат ғоялари мужассамлашган. Фарҳоддаги камтарлик, бойликка қизиқмаслик, ўзини оддий киши деб билиши, меҳнат аҳлини чин кўнгилдан ҳурмат қилиши, умум-манфаатини ўз манфаатидан устун қўйиши унинг маънавий-ахлоқий тарбияланганлигидан далолат беради ва у ҳар бир ўқувчига ибрат бўлади. Фарҳоднинг инсонпарварлик хислатларини ижтимоий фанлар машғулотларида касб-хунар мактаблари ўқувчиларига тушунтириш мақсадга мувофиқдир. Ана шундагина улар камолот йўлига чиқиш учун аста-секин ўзлигини англайди, оламни танишга ҳаракат қилади.

Ҳазрат Навоий маънавий-ахлоқий қарашларида комиллик муҳим ўрин тутаети. Унингча комиллик буюк инсоний неъмат бўлиб, бунда “Киши ўзини ҳирс-таъма, нафс, ғафлат, сингари майллардан покламаса комил бўлолмайди”. “Олам уйи”да яшаш унинг фуқаросига айланишидир. Алишер Навоий инсоннинг жаҳон фарзанди мавқеига кўтарилишини хоҳлаган, худди шу мавқеини комилликнинг олий чўққиси деб билган.

Навоий ўз даврида комил инсонларни аҳли маъни деб билган. Аҳли маъни бу фикрли одамлардир. Фикрсиз кишининг онгида маъни чуқур бўлмайди. Фикрлаш - ҳақиқатни англашидир. Ҳамма нарса тўғрисида мустақил мушоҳада юритиш демакдир. Аҳли маънилиқ туфайли ахлоқий онг ривожланади, одам ва олам тақдирига виждон билан қараш қобилияти шаклланади. Аҳли маъни кишилар гуруҳига оқил ва доно, камтар ва олийжаноб, ҳақиқатпарвар ва фидоийларни кўрсатиш мумкин. Шундай фазилатларга эга бўлган кишиларнинг тафаккури кенгдир. Чунки, уларда ақл оддий сўз ва тушунчалардан эмас, диёнат, адолат, инсоф, имон, ишқ, дард туҳфалари камол топган бўлади. Навоий “аҳли сурат”ларга шоҳ бўлгунча маъни аҳли йиғинида гадо бўлмоқлигинг юз карра афзалдир”, дейди. Алишер Навоийнинг фикрича, аҳли маъни кишилар маънавий-ахлоқий жиҳатдан етук шахслардир. Алишер Навоий асарларининг қаҳрамонлари Искандар, Фарҳод, Шопур, Баҳром, Ширин, Лайли, Мажнун, Моҳинбону ва бошқалар ахлоқли, фазилатли, комил шахс - маънавий-ахлоқий етук инсонлардир.

Марказий Осиё алломаларининг маънавий-ахлоқий қарашлари халқимизнинг мазмунан бой, шаклан ранг-баранг маънавий меросининг ажралмас қисмидир. Шунини алоҳида таъкидлаш керакки, Марказий Осиё мутафаккирлари асарларида акс этган мардлик, тўғрилиқ, адолатпарварлик, вафодорлик, ҳалоллик, сахийлик, меҳр-оқибат, инсонпарварлик каби хислатлар бугунги кунда камол топаётган ёш авлод маънавий-ахлоқий тарбиясида муҳим восита бўлиши табиий. Ушбу хислатлар Навоийнинг фикрича, комил инсондагина мавжуд бўлади. Зеро, комил инсон – маънан баркамол, ахлоқан пок, жисмонан ва руҳан мукамал, ўз халқи, Ватанига содиқ, жамият манфаатини ўз манфаатидан устун қўювчи кишидир. Зеро, бундай фазилатли инсонлар маънавий-ахлоқий баркамол инсонлардир.

Ўзбек мутафаккирларининг фозил шахс, комил инсон ҳақидаги фикрлари, ахлоқ-одоб ҳақидаги ғоялари ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялаш учун қимматли дастуриламал бўлиб хизмат қила олади. Модомики шундай экан, улардан таълим-тарбия жараёнида кенг фойдаланиш ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда, айниқса, касб-хунар мактабларида мақсадли қўллаш натижалидир. Чунки, Алишер Навоий илгари сурган ғояларни ёшлиқдан бошлаб ўзлаштириш ёш авлодга ўз ҳаётини шу ғоялар асосида қуришга амалий ёрдам беради. Шундай экан, касб-хунар таълимида

“Алишер Навоий бобомиз”, “Навоий авлодларимиз” каби мавзуларда суҳбатлар, мунозаралар ўтказиш ушбу хислатларни тарбиялашга амалий ёрдам беради.

Хулоса қилиб айтганда, Марказий Осиё алломаларининг таълимий-ахлоқий қарашларида маънавият, ахлоқ, тафаккур масалалари кенг ёритилган бўлиб, улар ғоят ранг-барангдир. Шу жиҳатдан улар мустақиллик даври маънавий-ахлоқий тарбиясининг тарихий илдизлари ҳисобланади. Зеро, Туркистон халқи тарихида маънавий-ахлоқий тарбия доимо ривожланиб, такомиллашиб борган. XVI-XX асрлар давомида унга салмоқли ҳисса қўшган Турди ва Машраб, Гулханий ва Мунис Хоразмий, Муқимий ва Фурқат, Аҳмад Дониш, Абдулла Авлоний, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Аваз Ўтар ўғли ва бошқа олиму-фузало, шоиру-ёзувчилар ҳақида ҳам бундай фикрларни баён қилиш мумкин. Марказий Осиё мутафаккирларининг ахлоқ-одоб ҳақидаги фикрларини ўрганишнинг амалий аҳамияти шундан иборатки, унда ахлоқ-одоб тарбиясидан ташқари халқимизнинг қадимий урф-одатлари ва удумлари, анъаналари ҳам ўз аксини топган. Марказий Осиё мутафаккирлари асарларида акс этган миллий урф-одатлар, анъаналар ва инсоний қадриятлар, асар қаҳрамонларидаги мардлик, тўғрилиқ, адолатпарварлик, вафодорлик, ҳалоллик каби хислатлар бугунги кунда камол топаётган ёш авлод маънавиятининг шаклланишида муҳим ўрин эгаллайди. Шунинг учун улардан касб-хунар мактаблари ўқувчиларини маънавий-ахлоқий тарбиялаш жараёнини такомиллаштиришда ҳамда ўқувчи-ёшларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан баркамол қилиб тарбиялашда кенг фойдаланиш мақсадга мувофиқ.

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 августдаги “Ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмонан баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3907-сонли Қарори. www.lex.uz.
2. Ибрагимов Х.И., Абдуллаева Ш.А. Педагогика (дарслик). –Т.: “Фан ва технологиялар”, 2007. –288 б.
3. Исмоилова З.К. Маънавий-ахлоқий тарбиянинг назарий ва экспериментал-методик асослари: Дисс...пед. фанл. док. – Т., 2006. –345 б.
4. Маҳкамов У.И. Ўқитувчиларнинг ахлоқий маданиятини шакллантириш муаммолари. - Т.: “Фан”, 1995. - 200 б.
5. Олимов Ш.Ш. Маънавий-ахлоқий тарбия асослари. (Монография). – Т.: “Фан ва технология”, 2015. - 228 бет.